

forduló szóképletek : a halmozás erőteljesebbé a nyelvet, az érzések friss élete szavakba temetkezik s a végén maga a vers is szókoszorúkkal hímzett díszsírrá domborul, ahelyett, hogy a bánatnak életet adna. Mindezt persze nem — mint mondani szokták — a szavak szerelme okozza ; sokkal inkább egy tiszteltetreméltó lelki oknak : az eszményítés túlzásának, egy szent emlékhöz minél méltóbb kifejezésbeli pompára törekvésnek következménye ez. Művészi szempontból azonban hiba. Sokkal közelebb ér Rolla Margit az olvasó lelkéhez ott, ahol a túlzásoktól tartózkodva keresetlen szavakba szokik érzése. Az elégtikus élmények sokszor már természetüknél fogva sem frissek (versstílusuk szereti súrolni a gondolati költészet határát), de azért a költő szemlélődése és *meghatottsága* az ily élményekkel szemben is van olyan fokú, hogy inkább a gondolatok ereje, mint a szavak csillogása vezeti. Az ily strófák szelíd bánata és egyszerű bája természetes és szerencsés közvetítői a szerző költészetté szűrődött fájdalomnak.

A verstechnikában nyilatkozó egykét modorosságtól eltekintve a versek formailag csinosak s itt-ott friss hatásokra törekvők. Mindenesetre kíváncsian várjuk a következő kötetet, melyben reméljük — ezt tán az Idő is segíteni fogja — a hangnak, benyomásoknak és élményeknek változatosabb gazdagságával fogunk találkozni. —n.

Dálnoki Nagy Lajos : Heine : Neue Gedichte. (Arad). Heine verseinek magyarra fordításával már igen sokan megpróbálkoztak, inkább kevesebb, mint több sikerrel. A Heine-vers spirituális könnyedsége, fülbemászó zeneisége nemcsak a költői lélek csodálatos lázának eredménye, nagy része van abban annak a műgondnak is, amellyel Heine verseinek minden szavát latolgatta. Hogy azokat a játszi fordulatokat, komoly ornamenseket, amelyek

a Heine-versben szintétikusan kiegészítik és támogatják egymást, magyarul tökéletesen visszaadhassuk, nem elég virtuóz verselőnek lennünk. Azt hiszem, külön nyelvet kellene kovácsolnunk, új szavakat kellene ötvöznünk, hogy maradék nélkül átmenthessük őket a magyar olvasó számára. Maradék nélkül, mondom, mert hiszen a műfordításnál a kérdések kérdése mindig az, hogy az idegen nyelvből ültetett vers tartalmában és hangulatában pontosan azt a képet idézi-e fel a *ma olvasójában*, amelyet a költő eredetileg kifejezett? Ez az eredmény pedig egy egész élet odaadó munkáját kívánná . . .

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, volt aradmegyei alispán, akit a román impérium megfosztott közéleti szerepétől, az utolsó évtizedben teljesen az irodalomnak szentelte munkásságát. Hivatott készségét több önálló verseskötet és műfordítás igazolja. Bár Heine verseinek fordításánál ő sem tudta mind a fennálló nehézségeket leküzdeni, nagy igyekezete, verselőkézsége sok akadályon átsegítette. Néhány finoman sikerült sor, pár élvezetes strófa teljesen az eredeti hatást kelti fel. —gy.

Dr. Györfly István : A magyar népi himzések. I. A cifraszűr. (88 színes, 80 egyszínű táblával és 200 szövegábrával. Budapest, 1930. Ára 25 P. Szerző kiadása.) Györfly István munkái mindig a régi szép multnak egy-egy darabját mentik át a jelenbe. Az ősz mester, Herman Ottó halálával nem szűnt meg a szakavatott gyűjtőmunka, amely a magyarság még meglevő néprajzi emlékeinek összehordását célozta, mert kiváló tanítványok maradtak. Köztük az oroszlanrész Györfly István végezte el.

Hol lesznek nemsokára a magyarság régi, világszép ruhadarabjai? A szűr pl. a magyar nép egyik legősibb és legkedveltebb, népdalokban leggyakrabban emlegetett ruhadarabja

volt. Kizárólag férfiak viselték, leginkább a pusztázó nép. De ünnepi díszruhája a falusiaknak is, ahol még véggép nem ment ki a divatból. Az urak felöltőjét pótolja.

A szűrszabómesterség háziiparból fejlődött céhesmesterséggé, akárcsak a bőrből dolgozó szűcsmesterség. A szűcs- és szűrszabómesterség termékein a mult század folyamán csodálatosan gazdag és sajátosan magyar ornamentika fejlődött ki, melyet Huszka József fedezett fel egy fél-század előtt a tudomány és művészet számára. Sajnos, azóta a gyári termékek hatására rohamosan pusztult a népi munka, a kisipar s vele pusztult a népies díszítőművészet is. Szerzőnk az utolsó órában fogott hozzá, hogy megmentse a magyar népművészet himzéseit. S hiába a Néprajzi Múzeum lelkes, kiváló igazgatójának minden buzgólkodása, nincs pénz a gyűjteményes kiadásra. S most a trianoni állapotok között a kutató, a tudós szerző összehordván szellemi kincseit, összeszedi anyagi erejét is, a saját pénzén adja ki ezt a pompás művet. Lesújtó, hogy ilyen munka, amely nemcsak képzőművészeti, hanem nyelvi szempontból is fontos, nem kap kiadót. De egyben felemelő, hogy olyan kutatóink vannak, akik nem sajnálnak időt, fáradságot, 25 éven keresztül gyűjtenek anyagot hóban, viharban, esőben, sárban, városról-városra, faluról-falura járva s úgyszólván a bőrük alól teremtik elő a kiadás költségeit, kiizzadják a nyomdaköltségeket. Valóban, nincs mit félnünk. Hogy ma is él még Kőrösi Csoma Sándor nemes hevülete, épen ez a példa igazolja.

Aki szereti a magyar népet s érdeklődik a néprajz iránt, az nehezen tudja letenni ezt a szép magyarsággal megírt, okos, világos és szép munkát. Nem nagyképű, nem tudálékos, nem rejti el gondolatait a szakkifejezések útvesztőibe, hanem tanít és felvilágosít,

miközben megkedvelteti velünk a tárgyat. A mai gyári termelés idején, amikor gazdaságilag is lecsúsztunk, nem remélhető, hogy újra elterjedjen a gyönyörű cifraszűrviselés, mivel drága. De olyan díszítőelemek vannak benne felhalmozva, amelyeknek az utókorra való átmentése nemcsak az ethnografusokat és a férfiakat érdekli. A női kézimunkában nagyon sok részlete felhasználható a munkának.

Horváth Károly.

I. Szemlér Ferenc: Éjszakai kiáltás. Versek. (Cluj-Kolozsvár. Minerva rt. 1930.) Egészen fiatal költő valószínűleg első verses kötete. Minden jel erre vall. Nem érezzük verseiben Ady nemzedékének ihletését, mint pár év előtt még egy találomra kezünkbe vett verses kötetben; inkább — anélkül, hogy konkrét személyes kapcsolatokra utalna — olvasására a legújabb, háború utáni lira egy-két sajátos ötlük szemünkbe. Így mindjárt a versek formája: a versek túlnyomó többsége szabad vers; a költő attitűdjén valami lázas nyugtalanság, eleve vállalt feszültség érzik. A modern élet zavarában az erő elragadó ritmusára figyel, a technika szavai mint az élet erőszimbolumai kerülnek verseibe.

Olyan ez az éjjeli út, autón (hetven lóerős dübörgő masina)...

Az éjben felhangzanak a ki tudja hány kilóvattos leadók...

A sietés, a rohanás ritmusát érzi, ezt akarja megéreztetni velünk is.

Ez a vers itt a menésé, a mozgásé, a helyváltoztatásé — s benne «beteges civilizációnk gyors, puha szárnyait», az autót s a repülőgépet zengi. Az idő múlását így érzékelteti — kissé hangos, de nem ügyetlen képpen: Uram, kinek komoly kezében nem reszket meg az idők *volánja*.

Mindez igényeket támaszt és egyben bizalmatlanságot kelt. De alap-